

(M.Pak)

POROČILO O JUGOSLOVANSKEM SIMPOZIJU O URBANI GEOGRAFIJI

Inštitut za geografijo univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani je organiziral drugi jugoslovanski simpozij o urbani geografiji, kateremu so organizatorji priključili tudi problematiko o industrijski geografiji. Simpozij je inštitutu zaupala Zveza geografskih društev Jugoslavije, ki je v okviru svoje komisije za znanstveno delo ustanovila med drugim tudi podkomisiji za urbano in za industrijsko geografijo, da bi na teh področjih vzpodbujali raziskovalno delo. Enak namen je imel že prvi simpozij 1970. leta. Referati s tega simpozija, objavljeni v Geographici Slovenici 1, so pri geografih in pri drugih raziskovalcih naših mest doživeli veliko pozornost. Že takrat smo v želji po čim večji strokovni koristi simpozija povabili k aktivni udeležbi tudi strokovnjake iz tujine.

Enak namen je imel letošnji simpozij. Hiter razvoj mest in industrije kot mestotvorne funkcije spremlja v nekaterih drugih deželah intenzivno kompleksno interdisciplinarno raziskovanje, v katerem ima geografija kot prostorska veda posebno vlogo. Pri nas tovrstna raziskovanja še vedno močno zaostajajo za razvojem mest in za potrebami pri načrtovanju njihovega funkcijskega, prostorskega in strukturnega razvoja. Zato smo ponovno povabili k sodelovanju tudi strokovnjake iz tujine.

Vsebinsko je bil simpozij opradeljen z naslednjimi problemi s področja urbane geografije:

- predmet, cilji in metode urbane geografije,
- razvoj urbanih naselij,
- funkcije urbanih naselij,
- urbana ekonomija,
- razvoj mreže urbanih naselij in njihova funkcijska struktura,
- morfologija in fiziognomija urbanih naselij,
- struktura urbanih naselij,
- transformacija in sanacija urbanih naselij,
- urbano prebivalstvo.

S področja industrijske geografije pa z naslednjimi:

- predmet, cilj in metode industrijske geografije,
- primeri preučevanja industrijskih objektov, industrijskih naselij in industrijskih regij,
- vpliv povojne industrializacije v socialnem in ekonomskem življenju ter v prostorskem planiranju,
- metode prognoziranja industrijskega razvoja.

Simpozija se je udeležilo prek 100 strokovnjakov iz vseh republik in pokrajin ter iz Zvezne republike Nemčije in Češkoslovaške. Referentov je bilo 37, od tega s področja urbane problematike 26 in industrijske 11.

Skupina referatov z načelno problematiko je obravnavala probleme opredelitve tipov urbanih fenomenov, ekološke probleme v urbanem sistemu, problem morfološko-fiziognomskega kriterija v urbani geografiji, raziskovalne metode urbane geografije, planske vidike preobrazbe naselij v urbaniziranih območjih, cena zemljišča v mestih in pomen urbanih naselij v vojnih pogojih.

Druga problemska skupina referatov je obravnavala vse funkcijske, strukturne in prostorske probleme mestnega prostora. Prav pri tovrstnem preučevanju je vrzel največja, kar se je pokazalo tudi v skromnem številu sicer zelo tehtnih referatov. Obravnavani so bili vplivi industrijske delovne sile na prostorski razvoj na primeru Maribora, vrednotenja izrabe mestnega prostora v Ljubljani,

geografski problemi javnega prometa v Zagrebu, problemi urbanizacije Beograda, funkcijske spremembe mestnih središč v dolini Zahodne Morave, urbani razvoj Peči in Banja Luke ter razvoj Bratislave v okviru njene metropolitanske regije. Skupaj z načelno problematiko naj bi bilo to vsebinsko jedro srečanja jugoslovanskih urbanih geografov. Pokazalo naj bi obseg in kvaliteto opravljenega dela ter nakazalo tudi smernice nadaljnjemu pospešenemu delu na tem področju. Sama diskusija na zaključku je potrdila vtise, ki smo jih dobili med simpozijem: da je na tem področju daleč premalo storjenega, da se primarno s temi problemi ukvarja premalo geografov in da so tako potrebe razvoja stroke kot potrebe raznih uporabnikov teh rezultatov, med njimi tudi izobraževanje, daleč pred doseženo stopnjo razvoja tega delovnega področja geografije.

Zato ni nenavadno, da je bil, podobno kot v zadnjem času pri vseh simpozijih s socialno-geografsko problematiko, poudarjen regionalni proces urbanizacije, gledano z različnih problemskih aspektov. Referati o prebivalstvu občinskih središč v SR Hrvatski, spremembi notranje strukture mest BiH, specifičnosti urbanega fenomena v BiH, razvoju urbanih naselij v Črni gori, funkcionalni diferenciranosti centralnih naselij SAP Kosova, razvoja socio-ekonomskih regij v Hrvatski, funkcijah urbanih naselij osrednje Hrvatske, razvoju in strukturi urbanega prebivalstva Makedonije, razlikah v stopnji urbanizacije med prebivalci različne narodnosti na Kosovu pomenijo korak naprej v tovrstnih preučevanjih regionalnih problemov, predvsem pa so v njih obdelavi novi problemi in novi dejavniki urbanizacije kot regionalnega procesa.

V zadnjih petnajstih letih geografski problemi industrije niso bili regionalno in kvalitetno tako kompleksno obdelani kot na tem simpoziju. Govorili so o razvoju povojne industrializacije v Jugoslaviji, učinkih povojne industrializacije na ekonomsko in prostorsko ureditev, industrializaciji sarajevsko-zeniške regije, izbiri lokacij industrijskih obratov, učinkih industrializacije v manj razvitih območjih, o industrializaciji Kosova, o vplivu industrializacije na razvoj Ohridske kotline, o vplivu industrije na urbanistični razvoj Koprivnice, o lokaciji industrije v ZRN in o industriji Beograda. Skromno število referentov o industrijski problematiki kaže na to, da v geografiji zanjo ni bilo dovolj zanimanja, čeprav je vpliv industrije na regionalni razvoj primaren.

Iz spoznanja o potrebah in dosežkih na obeh obravnavanih področjih geografije izhaja tudi resolucija, ki postavlja naslednje zahteve:

- več teoretičnih in metodoloških študij s tega področja ter več smelosti pri uporabi moderne tehnike,
- več pozornosti je treba posvetiti vprašanjem morfologije, socialno - funkcionalne diferenciacije in razvoju mest,
- več pozornosti je treba posvetiti preučevanju ekonomsko geografskih problemov mest, oskrbi, lokaciji industrije, medrepubliškem projektu na področju urbane geografije,
- več komparativnih študij za vso državo,
- poenotiti je treba strokovne izraze iz urbane geografije,
- posebno pozornost je treba posvetiti preučevanju ruralnih naselij,
- obe področji je treba bolj usmeriti v preučevanje za potrebe splošnega ljudskega odpora.

Udeležba na simpoziju, referati, diskusija in končno resolucija kažejo na potrebo geografov po poglobljenem pristopu k preučevanju urbanih naselij in industrije. To potrebo kaže tudi večkrat izražena želja po pogostejšem delovnem srečanju, ki naj bi to delo vzpodbujalo, povezovalo in kvalitetno dvigalo. Referati bodo tiskani v Geographici Slovenici številka 10, ki bo vsekakor korigirana priročnik tudi učiteljem geografije na srednjih in osnovnih šolah.